

Babicz, Józef

Zebranie Zakładu Historii Nauk Przyrodniczych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 25/2, 434-435

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

o różnicach zachodzących między stanowiskami Bartłomieja z Jasła i Stanisława ze Skarbmierza, zaproponowano, by wziąć pod uwagę odmiennosc warunków i celów, w których powstawały teksty obu tych autorów (mgr B. Chmielowska).

Ponadto rozwinięto i uzupełniono niektóre wypowiedzi zawarte w referacie; przypomniano m.in., że problem zdrowia jako jednego z celów medycyny — interpretowany przez autora referatu na podstawie tekstu pochwały odnowionego Uniwersytetu — ma stare tradycje, zarówno w poglądach myślicieli chrześcijańskich, jak i antycznych (doc. J. Domański). Rozwinięto także problem niespójności pojęcia mądrości w tekstach Stanisława ze Skarbmierza i innych autorów średniowiecznych (doc. J. Domański, doc. J. Rebeta, dr J. Drewnowski).

Przebieg dyskusji świadczy o korzyściach i potrzebie stałej współpracy historyków myśli polityczno-społecznej, historyków nauki i historyków filozofii.

Małgorzata Hanna Malewicz
(Warszawa)

ZEBRANIE ZAKŁADU HISTORII NAUK PRZYRODNICZYCH

Program zebrania, które odbyło się 8 listopada 1979 r. w Muzeum Ziemi PAN obejmował następujące referaty; 1) *Z doświadczeń nad dziejami poznania obszaru ZSRR pod względem geologicznym* (W. W. Tichomirow); 2) *Projekty ankietowe zebrania materiałów do map kraju pod koniec XVIII w.* (W. Werner); 3) *Opisowe materiały źródłowe do mapy K. Perthéesa, ich powrońienca, wartości źródłoznacze i informacyjne* (A. Krawczyk). Referaty te wiążą się z realizacją szerszego tematu pt. *Dzieje poznania Polski pod względem przyrodniczym*.

Dotychczasowe badania pozwoliły ustalić następującą periodyzację: I okres do 1772 r. — wiedza o kraju funkcjonowała w dziełach poszczególnych autorów, kompendiach historycznych, geograficznych i mapach; II okres od 1772—1918 — narastanie zbiorowych, instytucjonalnych akcji poznawczych: poczynając od zbierania drogą ankiet materiałów do map kraju, kończąc na kompleksowych badaniach fizjograficznych; III okres od 1918 r. — procesom poznania i nasilonej eksploatacji przyrody odpowiada wzmagająca się akcja jej ochrony.

Na początku zainteresowań tym tematem w centrum uwagi postawiono dzieje poznania obszaru Polski w okresie najbardziej interesującym, tzn. w XIX w., który to etap badań z punktu widzenia historii nauk o Ziemi może być nazwany okresem fizjografii.

Przy poszukiwaniu źródeł i zagranicznych wzorów opracowania tego tematu uwagę przykuło — przedstawione na zebraniu przez prof. Tichomirowa — powstałe z inicjatywy W. A. Obruczewa (1863—1956) wydawnictwo, nie mające porównań w literaturze światowej: *Geologičeskaja izuczenność SSSR*. Dotychczas ukazało się 600 tomów. Ta ogromna seria wydawnicza, odpowiadająca rozległemu terytorium ZSRR i wielkiemu potencjałowi naukowemu tego państwa, jest — jak wykazała dyskusja — trudna do przeniesienia jako wzór do warunków polskich, tym bardziej, że oba kraje mają odmiennie tradycje. U nas analogiczną rolę spełniały bibliografie, których tradycje datują się od J. Majera (*Literatura fizjografii ziem polskich*. 1862), poprzez działalność E. Romera i A. Pokornego do prowadzonej od 1918 r. w Instytucie Geologicznym bibliografii geologicznej (częściowo komentowanej), następnie bibliografii geograficznej, wreszcie katalogów rękopisów geologicznych, katalogów zbiorów analiz minerałów itp. Nie mniej jednak bibliografia ze streszczeniami prac i rozprawy radzieckiego wydawnictwa, rejestrującego również poznanie geologiczne obszarów Polski historycznej, jest do wykorzystania dla tematu podstawowego Zakładu Historii Nauk Przyrodniczych: *Dzieje poznania Polski pod względem przyrodniczym*.

W dotychczasowej realizacji zadań szczegółowych, wchodzących w zakres tego tematu, wykorzystano wyniki sesji regionalnej w Łomży: *Zygmunt Gloger badacz ziemi ojczystej* (1978). Natomiast w toku realizacji są następujące zadania szczegółowe: 1) Badania kraju w ośrodkach: wileńskim i krzemienieckim na przełomie XVIII i XIX w. (W. Grębecka, A. Dziurlikowska i inni); 2) Poznanie litosfery w Polsce w okresie międzywojennym (J. Skoczylas); 3) Badania

kraju w świetle naukowego czasopiśmiennictwa przyrodniczego: „Pamiętnik Fizjograficzny” i „Kosmos”; 4) Poznanie Polski pod względem przyrodniczym w latach 1772—1795 (W. Werner); 5) Tradycje ochrony przyrody w Polsce (temat sesji naukowej w 1980 r.).

Pozostaje nadal problemem otwartym w jakim zakresie rozszerzać ilość prac pomocniczych: biografii, monografii ośrodków, czasopism i innych zagadnień szczegółowych oraz w jakim stopniu zaangażować się w opracowanie syntetyczne, integrujące dzieje szeregu nauk biologicznych i o Ziemi poprzez ich zaangażowanie się w dzieje poznania terytorium Polski.

J. Bb.
(Warszawa)

DYSKUSJA NAD SYNTEZĄ NAJNOWSZYCH DZIEJÓW NAUK FARMACEUTYCZNYCH W POLSCE

Jednym z zadań podejmowanych przez Zespół Historii Farmacji, działający przy Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN, jest syntetyczne opracowanie najnowszych dziejów nauk farmaceutycznych w Polsce. Do pracy nad monografią zostali zaproszeni wybitni specjaliści i twórcy współczesnej polskiej farmacji. O zespole autorskim i koncepcji opracowania pisano już na łamach „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” (R. 24:1979 nr 4 s. 860).

Kolejne, dyskusyjne zebranie autorów odbyło się w Pałacu Staszica w Warszawie dn. 29 X 1979 r. pod przewodnictwem redaktora naukowego monografii — prof. Zofii Jerzmanowskiej. Posiedzenie to poświęcone było omówieniu pracy prof. Leszka Krówczyńskiego pt. *Nauczanie farmacji 1945—1978*. Praca stanowi rozdział monografii. Jako tekst o charakterze modelowym — napisany z uwzględnieniem ustalonych na poprzednich zebraniach wymagań co do treści, objętości, a także formy poszczególnych rozdziałów — stał się przedmiotem dyskusji nad problemami warsztatowymi i metodologicznymi.

Podkreślając wysoką wartość historyczną i poprawność podziału merytorycznego referatu, dyskutanci zgłosili szereg uwag dotyczących spraw formalnych. Doc. Witold W. Głowacki zaproponował ujednoczenie cytowania piśmiennictwa wg. zasad przyjętych dla prac humanistycznych. Zauważył także, że autor pominął zagadnienie farmacji stosowanej, która w ostatnich latach znikła jako przedmiot nauczania na niektórych wydziałach farmaceutycznych.

O konieczności podkreślenia faktu, że powojenny program studiów wprowadził prace magisterskie oraz, że obecnie istnieje nowy kierunek uwzględniający ochronę środowiska mówiła prof. Halina Strzelecka. Prof. Z. Jerzmanowska natomiast podała informacje uzupełniające z ośrodka łódzkiego.

Opracowując rozwój programu studiów farmaceutycznych, prof. Krówczyński oparł się przede wszystkim na materiałach z ośrodka krakowskiego. Zdaniem niektórych dyskutantów (prof. W. Rusieckiego, prof. M. Nikonorowa, doc. W. W. Głowackiego, doc. H. Ludwickiego) należało by szerzej uwzględnić również i inne ośrodki, pokazać działalność Komisji Nauk Farmaceutycznych i Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego. Godne podkreślenia są wysiłki, które doprowadziły do takiego programu, jaki jest obecnie.

Prof. Maksym Nikonorow proponował, aby w rozważaniach nad drogami, które doprowadziły do obecnego programu studiów farmaceutycznych wymienić nie tylko nazwiska osób, które wniosły w to dzieło wkład pozytywny, ale i tych, które przyczyniły się do zubożenia programu. Taki sposób przedstawienia problemu byłby bardziej wielostronny. Wnioski autora powinny dotyczyć m.in. kierunku zachodzących zmian w treściach nauczania.

W dalszym ciągu dyskusji, w której głos zabierali: doc. W. W. Głowacki, prof. Z. Jerzmanowska, dr T. Kikta, dr B. Kuźnicka, prof. L. Krówczyński, prof. W. Rusiecki, doc. J. Tyfczyńska poruszono sprawę wzoru biogramów, które powinny dotyczyć jedynie osób najbardziej zasłużonych, not bibliograficznych, wprowadzania przypisów itd. Wypowiedź dr B. Kuźnickiej dotyczyła struktury pracy, która omawia warunki rozwoju nauki i wpływ systemu edukacji na rozwój nauk farmaceutycznych. Praca jest oparta na źródłach i ma obszerną dokumentację. Było by jednak celowe wprowadzenie szerszych jeszcze wniosków autora. Praca prof. Krów-